

**Planul măsurilor
pentru limitarea influenței excesive a intereselor private
asupra vieții economice, politice și publice (deoligarhizare)**

A. Preambul

Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, din 17 iunie 2022, a recomandat RM să ”implementeze angajamentul de „deoligarhizare” prin eliminarea influenței excesive a intereselor private asupra vieții economice, politice și publice”.

În acest context au fost realizate mai multe acțiuni în conformitate cu Planul de acțiuni pentru implementarea măsurilor propuse de către Comisia Europeană în Avizul său privind cererea de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, din 4 august 2022¹ Aceste **acțiuni au inclus**: i) fortificarea supravegherii practice și a controlul finanțării partidelor politice; ii) transparentizarea beneficiarilor efectivi și a finanțării mass media, prin modificări legislative și mecanisme interne; iii) modificarea legislației concurențiale; iv) elaborarea Politicii privind administrarea proprietății de stat; v) îmbunătățirea cadrului de reglementare privind guvernanta corporativă a întreprinderilor de stat/societăților cu capital majoritar de stat; vi) modificare cadrului legal privind parteneriatul public-privat.

În continuarea eforturilor deja întreprinse Republica Moldova își propune să avanseze în limitare a influenței excesive prin:

- identificarea și realizarea unor **acțiuni care se încadrează în definiția măsurilor de limitare a influenței excesive**, propusă mai jos. Acestea ar putea fi în baza unor planuri de acțiuni și strategii pe sectoarele relevante, studii și analize, sau ca urmare a activității organelor de urmărire penală, etc.
- realizarea unui **set de acțiuni focusate**, definite la etapa actuală, în planul de acțiuni de deoligarhizare, în anexă.

Acestea fiind monitorizate și raportate printr-un mecanism unic.

B. Măsuri de eliminare a influenței excesive - definite generic

În scopul, de a oferi flexibilitate, dar și a focusa efortul pe activitatea de deoligarhizare, se propune o **noțiune generică a măsurilor de deoligarhizare**. Astfel, acțiunile de deoligarhizare sunt acelea care contribuie la prevenirea, identificarea și contracararea fenomenelor oligarhice.

Măsurile de deoligarhizare includ măsuri care previn și/sau sancționează grupurile criminale organizate care exploatează fragilitatea autorităților publice cauzată de corupție, pentru a obține beneficii economice

¹ Vezi aici: https://presedinte.md/app/webroot/uploaded/plan_cnie_04.08.2022.pdf

sau acces la puterea politică. În același context, ar fi măsuri de contracarare a formelor avansate de corupție endemică, predominant la nivelul de vârf al puterii de stat, unde interesele unui grup oligarhic restrâns influențează semnificativ procesul decizional din țară prin promovarea intereselor private. Acestea includ și măsuri de prevenire a capturării unor instituții ale statului.

O altă categorie de măsuri vizează contracararea fenomenului de concentrare excesivă a mass-media în mâinile unui singur proprietar și manipularea opiniei publicului în avantajul unui grup politic restrâns. Suplimentar sunt măsurile care previn și sancționează acțiunile de șantajare a politicianilor, de folosire a membrilor plătiți și preluarea de membri de la alte partide pentru a crea majorități parlamentare aparente, care nu reflectă alegerea cetățenilor, și sunt create pentru a modifica legislația națională în beneficiul unui grup restrâns de interese.

Măsurile de deoligarhizare cuprind și acțiuni de prevenire și/sau pedepsire a acțiunilor de creare a unui sistem de concurență neloială, oferind selectiv reduceri de taxe, scutiri fiscale și amnistii pentru grupuri restrânse de interese private, în timp ce se aplică control excesiv de stat asupra concurenților, cedarea activelor, acorduri de cartel în achiziții publice, devalorizare deliberată sau falimentare a întreprinderilor de stat pentru a le privatiza la prețuri nerezonabil de mici, comiterea de fraude în sectorul bancar, spălarea banilor.

Reieșind din aceste descrieri a măsurilor de deoligarhizare se conturează necesitatea **monitorizării** continue a **progreselor în următoarele domenii:**

- **Concurenței** și concentrări în diferite sectoare ale pieței,
- **Electoral**, inclusiv regimul de finanțare a partidelor politice și a campaniilor electorale,
- **Media**, pentru a evita concentrări și restricționa surse neadecvate de finanțare,
- **Proprietatea de stat**, în special modul de gestionare, privatizare, concesiune, guvernare corporativă, etc.
- **Parteneriate public - private** focalizat pe transparentizare și monitorizarea realizării parteneriatelor, etc.
- **Achiziții publice** - în special transparentizarea surselor financiare și beneficiari efectivi,
- **Proveniența și circulația mijloacelor bănești** – în special prevenirea folosirii resurselor cu proveniență obscură în domeniile incluse în această listă,
- **Infrastructura critică** – sursele de finanțare, beneficiarii efectivi, restricționarea accesului,
- **Rezultatele pe cauzele de mare corupție** și pe infracțiunile legate de măsurile definite mai sus.

O parte din măsuri se regăsesc și în strategii sectoriale, analize și studii tematice relevante pentru tema excluderii influenței excesive a unor grupuri de interese. Acestea includ, fără a se limita la:

- [Programul](#) național de recuperare a bunurilor infracționale pentru anii 2023–2027²;
- [Strategia](#) națională de integritate și anticorupție pentru anii [2017-2013](#)³;
- [Strategia](#) națională de prevenire și combatere a spălării banilor și finanțării terorismului pentru anii 2020–2025 și Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei⁴ ;

² Hotărârea Parlamentului nr. 342 din 15-12-2022, publicat în Monitorul Oficial Nr. 13-16 din 20-01-2023

³ Hotărârea Parlamentului nr. 56 /2017, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 216–228, din 2017, art. 354, modificat prin Hotărârea Parlamentului nr. 241 din 24.12.2021, publicat în Monitorul Oficial Nr. 27-33 din 28-01-2022, art. 32

⁴ Hotărârea Parlamentului nr.239 din 16-12-2020, publicat în Monitorul Oficial Nr. 33-41 din 05-02-2021, art. 18

- [Strategia](#) cu privire la administrarea proprietății de stat în domeniul întreprinderilor de stat și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar de stat pentru anii 2023-2030⁵ ;
- [Raportul](#) Comisiei de anchetă parlamentare pentru analiza modului de organizare și desfășurare a privatizării și concesiunii proprietății publice începând cu anul 2013 asupra evaluării modului de pregătire și desfășurare a concesiunii⁶
- [Raportul](#) Comisiei de anchetă parlamentare pentru investigarea tuturor circumstanțelor preluării forțate (atac de tip raider) a acțiunilor băncilor comerciale, companiilor de asigurări/reasigurări din Republica Moldova⁷
- [Raportul](#) Comisiei de anchetă pentru elucidarea tuturor circumstanțelor care au dus la ”spălătoria” banilor murdari în proporții deosebit de mari prin intermediul judecătoriilor și instituțiilor financiar-bancare⁸

C. Măsuri de eliminare a influenței excesive - determinate

Se propune un set de măsuri de deoligarhizare determinate la etapa actuală spre realizare, conform **Anexei 1**. Aceste măsuri pot fi suplinite cu măsuri suplimentare conform priorităților și realizărilor.

D. Mecanismul de monitorizare a Planului de măsuri

Se pune în sarcina autorităților vizate de măsurile determinate și cele generice să raporteze trimestrial, la o dată exactă despre realizările a măsurilor. Lista autorităților se conține în **Anexa 2**.

Cancelaria de stat, Aparatul Președinției și Ministerul Justiției sunt responsabili de monitorizarea realizării Planului și consolidare a rapoartelor de la instituțiile vizate. Rapoartele semestriale se prezintă către CNIE.

Planul va fi ajustat periodic pentru a reflecta realizările și prioritățile pentru perioada următoare. Cel puțin o dată la 6 luni CNIE se va convoca pentru audierea raportului pe măsurile realizate și va examina oportunitatea ajustării planului.

⁵ Hotărârea Parlamentului nr.911 din 21-12-2022, publicat în Monitorul Oficial Nr. 49-52 din 17-02-2023, art. 88

⁶ Hotărârea Parlamentului nr. 141 din 04-10-2019, publicat în Monitorul Oficial Nr. 310-313 din 18-10-2019, art.455

⁷ Hotărârea Parlamentului nr. 22 din 04-03-2021, publicat în Monitorul Oficial Nr. 86 din 31-03-2021, art. 73

⁸ Hotărârea Parlamentului nr. 213 din 27-11-2020, publicat în Monitorul Oficial Nr. 329-331 din 08-12-2020, art.217

Planul de acțiuni - măsuri determinate

Nr	Acțiunile	Indicatori de realizare	Autoritățile responsabile	Termen de realizare
I. Măsuri în procesul de gestionare a proprietății publice				
1.1.	Elaborarea conceptului și a proiectelor de acte normative cu privire la mecanismului de de-offshorizare, inclusiv prin modificarea soluțiilor propuse de Legea nr. 215/2020 pentru modificarea unor acte normative („legea de-offshorizării”).	- Analiza efectuată și Concept întocmit - Proiecte de acte normative înregistrate	Cancelaria de Stat (responsabil) Ministerul Justiției Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor Banca Națională a Moldovei Comisia Națională a Pieței Financiare	Mai 2024
1.2.	Analiza acțiunilor și tranzacțiilor de dispunere, inclusiv de vânzare, concesiune, folosință și/sau folosință, a unor obiecte de infrastructură esențială în ultimii 15 de ani, cu scopul de a identifica lacune și deficiențe în reglementare și practica, și care au contribuit la practici abuzive.	- Analiză efectuată - Acțiuni întreprinse pentru realizarea recomandărilor	Aparatul Președintelui Republicii Moldova (responsabil) Agenția Proprietății Publice Curtea de Conturi Centrul Național Anticorupție parteneri de dezvoltare	Mai 2024
II. Măsuri prin prevenirea spălării banilor și transparentizarea circulației mijloacelor bănești				

2.1	Plafonarea plăților în numerar realizate în cadrul unor tranzacții încheiate cu suportul liber profesioniștilor (avocat, notar, executor judecătoresc, administrator autorizat, mediator), precum și o plafonare a plăților în numerar achitate pentru serviciile acestora, cu instituirea unui mecanism de verificare aleatorie a respectării acestor cerințe	<ul style="list-style-type: none"> - Lege adoptată - Numărul de verificări efectuate 	Ministerul Justiției (responsabil) Ministerul Finanțelor Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor Organele de autoadministrare a profesiilor juridice	Mai 2024
2.2	Elaborarea și aprobarea cadrului normativ conex Legii nr. 66/2023 pentru modificarea unor acte normative (prin care s-a realizat transpunerea parțială a Directivei (UE) 2018/843 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 de modificare a Directivei (UE) 2015/849 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, precum și de modificare a Directivelor 2009/138/CE și 2013/36/UE)	<ul style="list-style-type: none"> - Proiecte de acte normative aprobate - Acțiuni facilitate de noul cadru conex 	Cancelaria de Stat (responsabil) Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor Organele cu funcții de supraveghere a entităților raportoare, prevăzute la art. 15 din Legea nr. 308/2017	Decembrie 2023 Mai 2024
2.3	Instituirea în cadrul Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor a funcției de analiză a activităților de înregistrare corporativă pentru a depista semne de spălare a banilor	<ul style="list-style-type: none"> - Modificarea actelor normative privind personal ale SPCSB - Numărul de verificări și raportarea rezultatelor verificări 	Cancelaria de Stat (responsabil) Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor	Decembrie 2023 Mai 2024

2.4	Reglementarea interdicției de fragmentare a tranzacțiilor efectuate în scopul eludării plafonului de raportare sau plafonului de transparentizare a tranzacțiilor comerciale	<ul style="list-style-type: none"> - Lege modificată - Număr de persoane instruite - Raport de evaluare a implementării noilor prevederi (ex-post) 	<p>Ministerul Finanțelor (responsabil) Ministerul Economiei Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor Banca Națională a Moldovei</p>	Mai 2024 (evaluare ex-post)
III. Măsuri prin prisma identificării beneficiarului efectiv				
3.1	Instituirea și implementarea mecanismului de verificare a beneficiarului efectiv, inclusiv în scopurile aplicării reglementărilor care vizează atribuțiile autorităților responsabile din domeniile de media, electoral, concurențial, achiziții publice, și administrarea proprietății publice (de ex: Consiliul Audiovizualului, Consiliul Concurenței, Comisia Electorală, etc.) Asigurarea interoperabilității și accesului autorităților publice la sisteme informaționale și baze de date, inclusiv acele gestionate de ASP și SFS, cu privire la beneficiari efectivi și care să permită inclusiv verificarea comparată a informației.	<ul style="list-style-type: none"> - Numărul de persoane instruite (pe instituție) - Acces și interoperabilitatea asigurate la sistemele informaționale și baze de date - Numărul de verificări și raportarea rezultatelor verificărilor - Raportarea acțiunilor întreprinse, inclusiv de aplicare a sancțiunilor, împotriva persoanelor care nu au declarat corect beneficiarul efectiv 	<p>Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (responsabil) Agenția de Guvernare Electronică (responsabil) Agenția Servicii Publice (responsabil) Ministerul Finanțelor (Serviciul Fiscal de Stat) Ministerul Economiei (Agenția Proprietății Publice) Banca Națională Consiliul Audiovizualului Consiliul Concurenței Comisia Electorală Centrală</p>	Decembrie 2023 Mai 2024

3.2	Monitorizarea dezvoltării de către băncile comerciale într-un mod public și accesibil a informațiilor despre beneficiarii efectivi	- Raportarea periodică Guvernului cu privire la publicarea informației veridice și calitative	Banca Națională a Moldovei (responsabil)	Decembrie 2023 (anual)
IV. Măsuri ce țin de restricții internaționale, administrarea bunurilor sechestrate și mecanismul de confiscare				
4.1.	Consolidarea cadrului normativ intern referitor la aplicarea măsurilor restrictive internaționale, prin extinderea posibilităților de intervenție ale autorităților competente ale statului și eficientizarea intervenției acestora, precum și excluderea unor lacune depistate în procesul de implementare a prevederilor legale existente.	- Lege adoptată - Raport pe acțiunile de aliniere și măsuri restrictive impuse	Ministerul Justiției (responsabil) Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene Serviciul de Informații și Securitate Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor Serviciul Fiscal de Stat	Mai 2024
4.2	Consolidarea mecanismului de gestionare și valorificarea a bunurilor sechestrate, mecanismului de confiscare și executare a confiscării bunurilor pe cauze penale, și calcularea și recuperarea prejudiciului cauzat statului prin infracțiuni.	- Lege modificată - Actele normative de implementare adoptate - Raportarea pe bunuri confiscate și restituite la bugetul de stat sau în folosul statutului	Ministerul Justiției (responsabil) Aparatul Președintelui Republicii Moldova Centru Național Anticorupție (ARBI) Procuratura Generală Ministerul Finanțelor Serviciul Fiscal de Stat	Mai 2024
V. Măsuri de prevenire a restrângerii concurenței				

5.1	Fortificarea capacității Consiliului Concurenței în identificarea și sancționarea concentrărilor economice nenotificate Consiliului Concurenței, ce ar putea fi calificate ca incompatibile cu mediul concurențial	- Lege modificată - Numărul de persoane instruite - Raportarea acțiunilor întreprinse, inclusiv de aplicare a sancțiunilor	Consiliul Concurenței (responsabil)	Mai 2024
5.2	Limitarea cotei privind poziția dominantă în formarea opiniei publice de la 35% la 25%	- Lege modificată (Codul serviciilor media audiovizuale) modificată - Raportarea acțiunilor întreprinse în temeiul noilor prevederi, inclusiv de aplicare a sancțiunilor	Consiliul Audiovizualului (responsabil) Consiliul Concurenței	Decembrie 2023 Mai 2024
VI. Măsuri în domeniul bancar și financiar				
6.1	Perfecționarea cadrului normativ în vederea transpunerii celor mai bune practici europene cu privire la avizarea membrilor organelor de conducere a societăților de asigurări.	- Lege modificată - Raportarea acțiunilor întreprinse în temeiul noilor prevederi	Banca Națională a Moldovei (responsabil)	Decembrie 2023 Mai 2024
6.2	Perfecționarea cadrului legal care va extinde restricțiile și va înăspri pedeapsa împotriva actuarilor care testează riscurile în rapoartele lor de evaluare lunare	- Lege modificată - Raportarea acțiunilor întreprinse în temeiul noilor prevederi, inclusiv	Banca Națională a Moldovei (responsabil)	Mai 2024

		de aplicare a sancțiunilor		
VII. Măsurile cu privire la regulile din domeniul politic				
7.1	Raport privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale și/sau a grupurilor de inițiativă	- Raport elaborat și prezentat în Parlament (anual), inclusiv privind sancțiunile aplicate efectiv	Comisia Electorală Centrală (responsabil)	Iunie 2023 (anual) Mai 2024

Lista autorităților raportoare

În scopurile de raportare pe măsuri definite la punctele B. și C. din textul Planului de măsuri, și pentru realizarea mecanismului de monitorizare propus la punctul D, vor fi incluse următoarele autorități:

1. Ministerul Justiției (MJ)
2. Aparatul Președintelui Republicii Moldova (PRM)
3. Cancelaria de Stat
4. Agenția de Guvernare Electronică (AGE)
5. Agenția Proprietății Publice (APP)
6. Ministerul Economiei
7. Banca Națională a Moldovei (BNM)
8. Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF)
9. Serviciul de Informații și Securitate (SIS)
10. Serviciul Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor (SPSB)
11. Consiliul Audiovizualului
12. Consiliul Concurenței
13. Comisia Electorală Centrală (CEC)
14. Agenția Achiziții Publice
15. Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (MAEIE)
16. Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești (UNEJ)
17. Uniunea Avocaților
18. Camera Notarială
19. Agenția Serviciilor Publice (ASP)
20. Ministerul Finanțelor
21. Serviciul Fiscal de Stat (SFS)
22. Agenția Națională de Integritate (ANI)
23. Procuratura Generală (PG)
24. Procuratura Anticorupție (PA)
25. Centrul Național Anticorupție (CNA)
26. Curtea de Conturi